

Sygn. akt I ACa 230/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska
Sędziowie :	SA Elżbieta Karpeta (spr.) SA Joanna Naczyńska
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko L. K. (1) i K. K. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 29 grudnia 2015 r., sygn. akt I C 251/15,

oddala apelację.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Małgorzata Wołczańska	SSA Elżbieta Karpeta
----------------------	---------------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 230/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Bielsku - Białej uwzględnił w całości powództwo (...) Banku Spółki Akcyjnej, zasądając na jego rzecz od pozwanych K. K. (1) i L. K. (1) 202 687,16 zł. z odsetkami umownymi 10% od kwoty 149 060,06 zł. od 21 września 2012r., i odsetkami ustawowymi od kwoty 53 413,77 zł od 12 maja 2015r., Zasądził także na rzecz powoda koszty procesu w wysokości 10 135 zł. .

Sąd Okręgowy ustalił następujące okoliczności.

W dniu 14 marca 2008r. pomiędzy (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w K. (jako bankiem kredytodawcą) oraz L. K. (1) i K. K. (1) jako kredytobiorcami została zawarta umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF. Bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 88.560,42 zł indeksowanego kursem CHF. Przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby 40.642,69 CHF, rzeczywista równowartość miała zostać określona po wypłacie ostatniej transzy kredytu. Spłata kredytu miała nastąpić w 360 miesięcznych ratach równych kapitałowo-odsetkowych. Rata kapitałowo-odsetkowa przy założeniu uruchomienia całości kredytu w dacie sporządzenia umowy wynosiłaby równowartość 228,47 CHF. Rzeczywista wysokość rat została określona w harmonogramie spłat. Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy kredytu wynosił 93.491,72 zł (bez uwzględnienia ryzyka kursowego). Ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu uzależniona została od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania. W §(...) umowy kredytu określono warunki wypowiedzenia przedmiotowej umowy, zgodnie z którymi w razie stwierdzenia przez Bank, że warunki udzielenia kredytu nie zostały dotrzymane, lub w razie zagrożenia terminowej spłaty kredytu z powodu złego stanu majątkowego Kredytobiorcy, a w szczególności w przypadku niespłacenia dwóch rat odsetkowych lub odsetkowo-kapitałowych lub skierowania egzekucji do nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu, Bank mógł wypowiedzieć umowę kredytu w całości lub w części. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni, a w razie zagrożenia upadłością Kredytobiorcy – 7 dni. Po upływie okresu wypowiedzenia umowy kredytu Kredytobiorca był obowiązany do niezwłocznego zwrotu kredytu wraz z odsetkami należnymi Bankowi za okres korzystania z kredytu.

W Aneksie nr (...) do umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 14.03.2008 indeksowanego do CHF, zawartym w dniu 24 lutego 2011r. pomiędzy (...) Bank SA z siedzibą w W. , który przejął majątek (...) Banku S.A. w K., a L. K. (2) i K. K. (2) strony ustaliły, że okres spłaty kredytu zostaje przedłużony do dnia 31.03.2044r. Strony ustaliły, że w okresie 60 miesięcy od dnia wejścia w życie Aneksu, kredytobiorca zobowiązany jest do zapłaty miesięcznych rat określonych umową kredytu do wysokości stanowiącej równowartość w złotych polskich kwoty 86,00 CHF każda.

Pismem z dnia 13 sierpnia 2012r., w związku z powstaniem zaległości w spłacie kredytu łącznie 1.955,84 zł tj. 542,69 CHF należności kapitałowej 0,84 CHF odsetek (...) Bank SA wypowiedział pozwanym umowę kredytu nr (...) z dnia 14 marca 2008r.

z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. Wypowiedzenie umowy zostało doręczone K. K. (1) w dniu 22 sierpnia 2012r., a L. K. (1) w dniu

9 września 2012r. W wypowiedzeniu zaznaczono, że po upływie 30 dniowego okresu wypowiedzenia całość środków kredytowych wraz z odsetkami i kosztami staje się wymagalna i podlega natychmiastowemu zwrotowi.

Dnia 28 sierpnia 2014r. strona powodowa wystosowała do pozwanych pismo wzywające ich do zapłaty kwoty 191.861,62 zł tj. 149.060,06 zł tytułem należności głównej 42.588,23 zł tytułem odsetek za opóźnienie, 213,33 zł tytułem kosztów. Pozwani pismo to otrzymali 9 września 2014r. W momencie wypowiedzenia umowy w dniu 13 sierpnia 2012r. pozwani zalegali z zapłatą 7 rat. Po otrzymaniu wypowiedzenia w terminie 30 dni wpłacili 7 września 2012r. 500 zł a następnie 26 września 2012r. 400 zł. Od 2 listopada 2012r. do 2 grudnia 2013r. wpłacili 5.233 zł . Od stycznia 2014r. nie płacili żadnych kwot.

Z wyciągu z ksiąg (...) Banku S.A w W. z 8 maja 2015r. wynika, iż w księgach tego banku figuruje zadłużenie pozwanych na kwotę 202.687,16 zł z czego 149.060,06 zł to należność główna, 53.413,77 zł to należność z tytułu odsetek od 1 sierpnia 2012r. do 8 maja 2015r. , 213,33 zł to opłaty i prowizje.

K. K. (1) i L. K. (1) podejmowali próby porozumienia się ze stroną powodową i spłaty powstałego zobowiązania. Strona powodowa odmówiła cofnięcia wypowiedzenia umowy. Dalsze negocjacje strona powodowa uzależniła od wpłaty jednorazowo przez pozwanych 10% zadłużenia.

Pozwany L. K. (1) jest zatrudniony w Biurze (...) w J. na stanowisku stolarza z wynagrodzeniem 2.500 zł netto miesięcznie. Pozwana K. K. (1) zarejestrowana jest jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Pozwana opiekuje

się teściem (ojcem pozwanego) za co otrzymuje kwotę około 1.000 zł miesięcznie. K. K. (1) i L. K. (1) prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, nie mają nikogo na utrzymaniu. Posiadają dwupokojowe mieszkanie własnościowe. Za mieszkanie płacą czynsz w wysokości 450 zł miesięcznie, ponadto prąd i gaz około 230 zł miesięcznie, łącznie 600-700 zł miesięcznie. Ponadto pozwani zaciągnęli kredyt w (...), z miesięczną ratą w wysokości 400 zł. Pozwani nie posiadają samochodu, nieruchomości, akcji, obligacji, ani żadnych oszczędności.

Bezsporny między stronami był fakt, iż zgodnie z postanowieniami zawartej umowy strona powodowa jest uprawniona do naliczania odsetek karnych w wysokości podwojonego oprocentowania umownego, z tym zastrzeżeniem, że wysokość odsetek karnych nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP, tj. na dzień sporządzenia pozwu w wysokości 10%. Oprocentowanie umowne stanowi sumę marży Banku, której wysokość wynosi 2,70% i aktualnego z dnia przewalutowania wskaźnika DBPLN. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i ulega zmianie w pierwszym dniu najbliższego miesiąca następującego po ostatniej zmianie indeksu DBPLN. Indeks DBPLN dla każdego miesiąca oblicza się jako średnią arytmetyczną stawek WIBOR 3m, obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczącym od 26 dnia miesiąca, poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę. W przypadku, gdy 26 dzień miesiąca jest dniem wolnym od pracy, średnia stawek WIBOR 3m obliczana jest od najbliższego dnia roboczego następującego po tym dniu. Indeks DBPLN obliczany jest do dwóch miejsc po przecinku. Indeks DBPLN ulega zmianie w okresach miesięcznych i obowiązuje od pierwszego dnia miesiąca, jeżeli wartość indeksu jest różna od obowiązującej stawki indeksu DBPLN o przynajmniej 0,1 punktu procentowego.

Sąd Okręgowy uznał, że w świetle powyższych ustaleń powództwo okazało się uzasadnione.

Okoliczności faktyczne przywołane jako podstawa faktyczna żądania były w zasadzie bezsporne, pozwani zarzucali brak podstaw do wypowiedzenia umowy kredytu. Odnosząc się do tego zarzutu Sąd Okręgowy wskazał, że w jego ocenie została spełniona przesłanka wynikająca z art. 75 ust. 1 ustawy Prawo bankowe i z § (...) zawartej przez strony umowy kredytu oraz § (...) aneksu. Pozwani przyznali, że zaprzestali terminowego spłacania kredytu, w wyniku czego powstały zaległości. Zatem strona powodowa miała prawo wypowiedzieć przedmiotową umowę i z tego prawa skutecznie w związku z zaległościami (7 rat) skorzystała. Jeszcze w okresie wypowiedzenia była możliwość spłacenia przez pozwanych całości zadłużenia w ratach i cofnięcia przez stronę powodową wypowiedzenia, pozwani jednak z tej możliwości, w określonym terminie, nie skorzystali. W związku z wypowiedzeniem umowy wymagalna stała się cała należność główna (kapitał) 149.060,06 zł, odsetki od zadłużenia przeterminowanego od 1 sierpnia 2012r. do 8 maja 2015r. 53.413,77 zł oraz opłaty 213,33 zł – łącznie 202.687,16 zł.

Pozwani wnosili o rozłożenie zasądzzonego roszczenia na raty po 1.000 zł miesięcznie. Zgodnie z art. 320 kpc w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. Przewidziane w art. 320 kpc uprawnienie Sądu przysługuje w sytuacjach, gdy ze względu na stan rodzinny lub majątkowy strony obowiązanej bezwzględne spełnienie przez nią świadczenia byłoby nadmiernie utrudnione i narażałoby ją na niepowetowaną szkodę. Chodzi więc o wyznaczenie takiego terminu, który z jednej strony mógłby umożliwić pozwanemu wykonanie orzeczenia w sposób dla niego najmniej dotkliwy i nie narażający na nadmierne straty, termin ten musi jednakże z drugiej strony uwzględniać słuszne interesy powoda i nie narażać go na dalsze szkody. Zaproponowana przez pozwanych rata 1.000 zł miesięcznie, przy zadłużeniu w wysokości 202.687,16 zł powodowałaby spłatę przez okres 17 lat. Zatem naruszałaby interesy strony powodowej, narażałaby ją na dalsze straty. Wobec powyższego wniosek pozwanych o rozłożenie przedmiotowego roszczenia na raty nie zasługiwał na uwzględnienie.

O kosztach procesu orzeczono na mocy art. 98 kpc.

W apelacji od tego wyroku pozwani zarzucali naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegającym na uznaniu, że powodowi przysługiwało prawo wypowiedzenia umowy kredytu, podczas gdy sytuacja dłużnika nie była dramatyczna, a zaległości w spłacie zobowiązania były niewielkie. Zarzucali

również naruszenie art. 217 § 1 w związku z art. 227 k.p.c. przez oddalenie dowodu z zeznań świadków, którym pozwani zamierzali dowodzić, że wielokrotnie podejmowali próby ugodowego załatwienia sprawy, tj. powrotu do harmonogramu spłaty. Naruszenie prawa procesowego miało także polegać – według apelujących – na niezastosowaniu art. 320 k.p.c. przez nieuwzględnienie wniosku o rozłożenie świadczenia na raty oraz na niezastosowaniu art. 102 k.p.c. do orzekania o kosztach procesu. Pozwani zarzucali także naruszenie prawa materialnego, a to art. 75 ust. 1 prawa bankowego w związku z art. 5 k.c. przez uznanie, że w niniejszej sprawie zaszła przesłanka uprawniająca do skutecznego wypowiedzenia umowy.

Domagali się pozwani zmiany wyroku przez oddalenie powództwa oraz zmiany przez odstąpienie od obciążania ich kosztami procesu, ewentualnie o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja była bezzasadna.

Nie dopuścił się bowiem Sąd Okręgowy zarzucanych nieprawidłowości przy ocenie materiału dowodowego. Pozwani nie kwestionowali prawidłowości ustaleń Sądu Okręgowego dotyczących treści umowy kredytowej, wysokości rat kredytu podlegających spłacie oraz tych, które spłacili. Zarzucane naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegać miało na nieprawidłowej – zdaniem apelujących – ocenie skutków, które spowodowało powstanie zaległości płatniczych pozwanych. Prawidłowa kwalifikacja tego zarzutu sprowadzała się zatem do zarzutu nieprawidłowej oceny prawnej bezspornych okoliczności. Zarzut ten należy zatem rozpoznać na płaszczyźnie naruszenia prawa materialnego, gdyż zdaniem apelujących nie powinien Sąd Okręgowy podzielać stanowiska powoda o istnieniu podstaw do wypowiedzenia umowy kredytu. Zauważyć należy, że postanowienie § (...) umowy kredytu przewidywało możliwość wypowiedzenia kredytu przez Bank „w razie stwierdzenia przez Bank, że warunki kredytu nie zostały dotrzymane, lub w razie zagrożenia terminowej spłaty kredytu z powodu złego stanu majątkowego Kredytobiorcy, a w szczególności w przypadku niespłacenia dwóch rat odsetkowych lub odsetkowo-kapitałowych lub skierowania egzekucji do nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu”. Postanowienie umowne jest zgodne z regulacją art. 75 ust. 1 Prawa bankowego. W świetle powołanych regulacji (umownej i ustawowej) stwierdzić należy, że powód miał podstawy do dokonania wypowiedzenia umowy kredytu. Pozwani powoływali się na ukształtowane orzecznictwo Sądu Najwyższego, w którym przyjmuje się, że wykonanie przez bank - kredytodawcę uprawnienia kształtującego w postaci wypowiedzenia umowy kredytowej może być kwalifikowane jako nadużycie prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c. Analizując okoliczności niniejszej sprawy pod kątem istnienia przyczyn do podzielenia stanowiska pozwanych o nadużyciu przez powoda swego prawa do wypowiedzenia umowy wskazać należy, że pozwani doprowadzili do powstania zaległości przez niewpłacenie pełnych rat kredytu w październiku, listopadzie i grudniu 2011r., styczniu, lutym, marcu i sierpniu 2012r. oraz niewpłacenia rat w całości w miesiącach maju i lipcu 2012r. Podjęte następnie rozmowy między stronami skutkowały wpłaceniem przez pozwanych we wrześniu 2012r. żądanej kwoty, która miała pokryć powstałą zaległość, jednak opóźnienie we wpłacie tej kwoty doprowadziło ponownie do powstania niedopłaty. Jak wynika z zeznań stron, pozwani podejmowali próby powrotu do harmonogramu spłat, jednak wobec istnienia zaległości w płatności rat kredytu powodowy Bank nie wyrażał na to zgody i nie cofnął dokonanego wypowiedzenia, którą to czynność bezspornie uzależnił od jednorazowego uregulowania przez pozwanych całości zaległych należności. Pozwani następnie zaprzestali płacenia rat kredytu w całości, uznając że skoro powrót do harmonogramu spłat jest niemożliwy to dalsza spłata „nie ma sensu i nie ma co się z nimi szarpać skoro samych odsetek jest 3000 zł. miesięcznie” (zeznania pozwanego k- 152). Pozwani w toku niniejszego postępowania nie wskazywali na okoliczności uniemożliwiające im wywiązanie się z zobowiązania kredytowego wobec powoda. Z tych względów nie sposób było podzielić stanowiska pozwanych, że niewielka wysokość zaległości istniejąca na dzień wypowiedzenia umowy kredytu miałyby stanowić o ocenie, że skorzystanie przez powoda z możliwości wypowiedzenia umowy sprzeczne było z zasadami współżycia społecznego. Skoro pozwani zaprzestali od 2014r. wpłacania rat w jakiegokolwiek wysokości bez racjonalnego powodu, bezpodstawną byłaby ocena postępowania powoda jako nadużywającego prawo. Z tej też przyczyny nie można było dostrzec w niniejszej sprawie okoliczności umożliwiających zastosowanie art. 102 k.p.c. do orzekania o kosztach procesu.

Rozpoznając w tym miejscu zarzut apelacji pozwanych dotyczący oddalenia wniosku o przesłuchanie świadków wnioskowanych w odpowiedzi na pozew, podkreślić należy iż świadkowie ci powołani zostali na wykazanie tezy dowodowej, że pozwani podejmowali próby ugodowego rozwiązania problemu zaległości. Mimo, że Sąd Okręgowy w motywach swego orzeczenia nie wyjaśnił przyczyn odmowy przesłuchania wnioskowanych świadków, podjętą decyzję procesową Sądu uznać należy za prawidłową ponieważ fakt i treść negocjacji prowadzonych między stronami wynikała zarówno z pism zgromadzonych w aktach sprawy jak i z zeznań pozwanych, którym Sąd nie odmówił wiary, zatem nie było potrzeby prowadzenia pogłębionego postępowania dowodowego. Podkreślenia również wymaga, że jeszcze w toku niniejszego postępowania strony podjęły próbę ugodowego zakończenia sporu i powrotu do realizacji postanowień umowy (harmonogramu spłat). Rozprawa w dniu 19 listopada 2015r. została odroczonej celem umożliwienia stronom zawarcia porozumienia. Nie doszło do jego zawarcia wobec uznania przez pozwanych, że propozycja powoda uzależniająca powrót do harmonogramu spłat od jednorazowej wpłaty około 20 000 zł. (10% zobowiązania) jest niemożliwa do realizacji nawet w połowie (pismo pozwanych k- 147). Mając na uwadze te okoliczności jako bezzasadny należy ocenić także zarzut apelacji dotyczący naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 320 k.p.c. Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy w pełni prawidłowo uznał, że brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanych o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty. Z możliwości takiego rozstrzygnięcia Sąd korzysta wówczas, gdy z okoliczności wynika, że rozłożenie świadczenia na raty umożliwi zobowiązanemu wywiązanie się z zobowiązania w możliwym do przyjęcia przez wierzyciela terminie. Pozwani początkowo domagali się rozłożenia na raty w wysokości po 600 zł., następnie skłonni byli uznać, że raty po 1000 zł. miesięcznie stanowią maksymalną wysokość ich możliwości płatniczych. Uwzględnienie tej propozycji doprowadziłoby do rozciągnięcia okresu spłaty zadłużenia na 17 lat, a uwzględniając zasądzone odsetki za okres sprzed wyrokowania, nawet na dłużej. Uwzględnienie wniosku pozwanych rażąco naruszyłoby interes powoda, stąd prawidłowo uznać należy, że nie ma podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanych i zastosowania art. 320 k.p.c.

Bezzasadne. zarzuty apelacji nie mogły zatem doprowadzić do wzruszenia prawidłowego wyroku Sądu Okręgowego, stąd apelacja podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

SSA Joanna Naczyńska SSA Małgorzata Wołczańska SSA Elżbieta Karpeta